

8. i 9. stranica

Sedmi Dani Antuna Gustava Matoša započeli u Kačmaru

Hrvati u Mađarskoj

3. stranica

Skupština HDS-a

4. i 5. stranica

Škola zove

10. stranica

Naš dični dan 9. marcijuša

Jedno stoljeće, jedan vijek mine da je Petrovo Selo 9. marcijuša doživelo svoj povijesni trenutak, tj. iz Austrije se je vratilo iznova k ugarskoj zemlji. Što su sve pretходно morali pretrpiti stanovnici ovoga naselja i kako su je gospodin Jožef Strassner, birovo Ferenc Hirschl ter učitelj Ivan Nemeth tiho peljali po pravični puti, malo gdje se zna jur spomenuti. Ki znaju pametiti, što su im gizdavi oci i matere povidali od svih tih događajev i danas ganutljivo recitiraju pjesmu „Kitárom reszkető károm ölelni tégedet”, što su u onu dob napamet znali svi školari i odrasčeni i koje štrofe nije bilo sram čuvati nad srecem, shranjajući je pod rubljem ni onda, kad su s tim riskirali čuda česa. Naši preci, bilo to u Velikoj i Maloj Nardi, Gornjem i Dolnjem Četaru, Ugarskom i Nimškom Kerestešu, Hrvatski Šica, Pornovi, Petrovom Selu, ali uprav u Plajgoru bili su, a prez sumlje ostanu naši junaki, iako to jedne u današnjem svitu dovoljno iritira. Mahnu nuagi s rukom, nazivaju stoljetne svetačnosti skupu Madjaronov i ne moru u svojoj glavi skupasložiti, kako su se mogli Hrvati, pak još i Nimci boriti da za trianonskom odlukom ter za večmesečnim boravkom u Esterajskom simo slišu i da se suprotstavljaju većoj sili. Kako je najlipše pisao Ivan Nemeth u svojem dnevniku: „Nesrični smo mi Hervati / Va Pinčenoj dragi, / Ar su od nas dobru mater / Nepretelji zeli”. Petrovo Selo za svoje junačstvo i uz odlučnu, markantnu volju i vanstajanje polag zgubljenoga orsaga, od Ugarskoga nacionalnoga saveza med današnjimi vjernimi naselji jedino i prvo je dobilo titulu „Communitas Fidelissima” 13. marcijuša 1923. ljeta. Po riči kroničara „Povijest ne bi mogla s lipšom titulom odlikovati Petrovo Selo!” Ostalim vjernim selam 2014. ljeta zakonom Vlade Ugarske je dodijeljena ista titula. Čuju se glasi mladje generacije da ov dan apsolutno ni tribi svečevati, nije ni spominka vridan, nekolicina tvrdi da poznavajući današnje dobro stanje susjedne države, naši junaki ločesto su glasali, na krivoj strani su stali, ali još jesmo i takovi, ke miluje ponos naših praocev i poštujuemo njevu žilavost, kriposti i čast. U ono vrijeme, oni, s tim su postali zvanaredni, osebjuni i peldodavni. Ta dična stoljetna vjernost lebdila je nad našom petroviškom glavom i ljetos, 9. marcijuša, pak i na nediljnoj centralnoj svetačnosti vjernih sel. Tih

Glasnikov tjedan

„Skupština Hrvatske državne samouprave usvojila je proračun Hrvatske državne samouprave, ureda, institucija i medija za 2023. godinu s prihodima i rashodima od 2 milijarde i 638 milijuna forinti kao i rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda, institucija i medija za 2023. godinu u iznosu od 3 milijarde, 464 milijuna i 499 tisuća forinti.”

P očetkom godine svoje prve sjednice održavaju i državne samouprave narodnosti u Mađarskoj. Najvažnije točke dnevnoga reda na tim su sjednicama donošenje odluka o usvajanju proračuna državnih samouprava, ureda državnih samouprava, institucija i medija u održavanju državnih samouprava. Na toj se sjednici po pravilu financijski zaključuje i prethodna godina te se posljednji put, ako je to potrebno, donosi odluka o rebalansu proračuna državnih samouprava, ureda i institucija za godinu koja je iza nas. Donose se odluke i o osiguravanju potpora za djelovanje. Tim se odlukama određuju i okviri djelovanja u skladu s danim financijskim okvirima.

Za 2023. godinu kao ilustraciju navodim kako će po planu državna samouprava Nijemaca u Mađarskoj gazdovati s 10,3 milijardi forinti, a državna samouprava Slovaka u Mađarskoj s nešto više od 5 milijardi forinti. Grad Tukulja u 2022. godini gazdovao je s nešto manje od 3 milijarde forinti. Vrativši se na njemačku državnu samoupravu, 40 % proračuna u 2023. godini bit će namijenjeno za vrtiće, škole i kulturne centre u održavanju samouprave, a 885 milijuna forinti namijenjeno je za ulaganja.

Na svojoj prvoj sjednici održanoj u 2023. godini i Skupština Hrvatske državne samouprave usvojila je proračun Hrvatske državne samouprave, ureda, institucija i medija za 2023. godinu te donijela odluke o osiguravanju visine potpore za izdavanje Hrvatskog glasnika, djelovanje Radija Croatica, djelovanje Internet TV-a Croatica, djelovanje Hrvatskog kulturnog središta „Croatia”, izdavanje časopisa „Zornica”, izdavanje narodnosnog časopisa

„Barátság”, djelovanje neprofitnog poduzeća „Hrvatsko kazalište Pečuh”. U usvojenoj proračunskoj stavci nisu proračuni s prihodima i rashodima triju poduzeća u održavanju HDS-a, a to su Hrvatsko kazalište Pečuh, Neprofitno poduzeće Croatica i Zavičaj d. o. o., ali se raspravljalo o planovima njihova poslovanja.

Skupština Hrvatske državne samouprave usvojila je proračun Hrvatske državne samouprave, ureda, institucija i medija za 2023. godinu s prihodima i rashodima od 2 milijarde i 638 milijuna forinti kao i rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda, institucija i medija za 2023. godinu u iznosu od 3 milijarde, 464 milijuna i 499 tisuća forinti.

HDS u svojem održavanju ima trinaest institucija. U planiranom proračunu HDS-a na temelju dobivenih potpora iz državnog proračuna Mađarske za 2023. godinu 1 milijarda i 204 milijuna forinti namijenjeno je djelovanju triju odgojno-obrazovnih ustanova u održavanju HDS-a, od ukupnog iznosa potpore za djelovanje institucija koji je ukupno 1 milijarda i 808 milijuna forinti.

Ne mogu ovom prilikom ispisati sve stavke, ali one pokazuju u što i koliko te kako se „ulaže”, u kakvim financijskim okvirima i s koliko će djelatnika djelovati HDS, institucije, ured HDS-a i mediji u održavanju HDS-a. Stoga je prva sjednica državne samouprave u godini iznimno važna kao i sve odluke proračunske naravi usvojene na njoj. Jer uzalud bi se željelo da je deka dovoljno duga ako je deka prekratka, i onda se moramo pokriti tako da nam ne bude hladno.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Svakoga četvrtka u Vašem hrvatskom domu!
Budimo zajedno u „OAZI hrvatske pisane riječi u Mađarskoj”!

„Hrvati u Mađarskoj” – pretpremijera filma u Pečuhu

U organizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatskog kluba „August Šenoa” 2. ožujka u Hrvatskom klubu „August Šenoa” održana je pretpremijera filma „Hrvati u Mađarskoj”.

Ivan Gugan, Doris Vučković, Ivo Kujundžić i Tatjana Rau

Film autorice Marijane Podgorelec dio je jedinstvena dokumentarnog serijala „Lijepa naša Europo”, koji je posvećen hrvatskim nacionalnim manjinama u europskim zemljama. Taj projekt samostalnog odjela Program za Hrvate izvan Republike Hrvatske HRT-a ostvaren je u suradnji sa Savjetom Vlade RH za Hrvate izvan RH. Domaćin pečuskog događanja bio je predsjednik HDS-a Ivan Gugan, koji je i predsjednik 3. saziva Savjeta Vlade za Hrvate izvan RH. Gugan je izrazio posebno zadovoljstvo u vezi s ostvarenjem tog projekta – koji je važan ne samo za Hrvate u Mađarskoj nego i za hrvatsku javnost, kojoj će se predstaviti život i način na koji hrvatska zajednica njeguje i čuva hrvatski identitet u Mađarskoj. Pozdravio je goste s Hrvatske radiotelevizije – urednika samostalnog odjela Program za Hrvate izvan RH Ivu Kujundžića, urednicu dokumentarnih sadržaja Odjela Doris Vučković te urednicu Međunarodnog radijskog kanala „Glas Hrvatske” Tatjanu Rau. Oni su predstavili rad Odjela na trima medijskim platformama – radiju, televiziji i mrežnom portalu – te sam serijal „Lijepa naša Europo”. Kako donosi portal Glas Hrvatske, Gugan je izjavio sljedeće: „Moram izraziti zadovoljstvo jer je uočen velik iskorak kad se HRT uključio u našu inicijativu boljeg praćenja života i kulture Hrvata izvan RH, a pogotovo kad su u pitanju hrvatske nacionalne manjine. Realizacija ovog dokumentarnog serijala važna je ne samo za Hrvate u Mađarskoj nego i za hrvatsku javnost kojoj će se predstaviti kako je organizirana i na koji način hrvatska manjinska zajednica njeguje i čuva hrvatski identitet. Svjesni smo da je teško u 25 minuta prikazati sve što bismo željeli, ali ovo je jedan izvrstan početak i, ako uspijemo zainteresirati hrvatsku javnost u matičnoj zemlji, ali i u svim zemljama u kojima žive Hrvati te senzibilizirati ih za bogat-

Dio nazočnih

stvo kulture, umjetnosti i baštine Hrvata u Mađarskoj, bit će to odličan uvod i podloga za daljnje jače medijsko praćenje i povezivanje s domovinom.”

Dokumentarna serija „Lijepa naša Europo” ima 12 epizoda i posvećena je hrvatskoj manjini u europskim zemljama. Serija u produkciji Programa za Hrvate izvan RH snimljena je u Češkoj, Italiji, Srbiji, Sjevernoj Makedoniji, Kosovu, Crnoj Gori, Rumunjskoj, Slovačkoj, Austriji, Sloveniji, Bugarskoj i Mađarskoj, a njezini su autori Miro Branković, Silvija Trnčević, Zdravko Fuček, Božo Vodopija, Milka Barišić i Marijana Podgorelec. Prikazuje se na drugom programu Hrvatske televizije, a epizoda „Hrvati u Mađarskoj” prikazana je 13. ožujka 2023. u 18:20 na HTV-u 2. Dokumentarna serija „Lijepa naša Europo” može se pratiti i preko multimedijске platforme HRTi, u videoteci dostupne su sve već emitirane epizode. Teško je bilo autorici Marijani Podgorelec u 25 minuta prikazati možda najsloženiji entitet od svih hrvatskih manjina jer su na području Mađarske zastupljene razne etničke skupine Hrvata koje su u raznim migracijskim procesima u različitim razdobljima dolazile s gotovo cijelog hrvatskog prostora. Hrvate u Mađarskoj, koji žive u manjim i većim cjelinama na prostoru od Bačke na jugu, duž granica s Hrvatskom i Austrijom pa do sjeverne granice sa Slovačkom, svrstavamo u sedam većih etničkih skupina – gradišćanske Hrvate, pomurske Hrvate, podravske Hrvate, Bošnjake, Šokce, Bunjevce i podunavske Hrvate. Svi oni, svatko na svoj način, bogatstvom tradicije, običaja i baštine čuvaju hrvatski identitet i obogaćuju mađarsku kulturu, donosi Glas Hrvatske.

Članovi filmske ekipe koja je radila na filmu „Hrvati u Mađarskoj” su: redateljica i scenaristica Marijana Podgorelec, montažer Damiir Čučić, snimatelj Ivan Brezovec, tonski snimatelj Srećko Čabraja, producent Marko Kaić i urednica projekta Doris Vučković.

-hg-

Izvor: Glas Hrvatske

PEČUH – Glavni urednik HRT-ova Programa za Hrvate izvan RH Ivan Kujundžić sa suradnicama Tatjanom Rau, Doris Vučković i Snježanom Jurišić 2. ožujka posjetio je Generalni konzulat RH u Pečuhu. Tom prigodom primili su ih generalni konzul Drago Horvat i konzul savjetnik Neven Marčić. Generalni konzul Horvat upoznao ih je s radom Generalnog konzulata kao i programima za ovu godinu, a glavni urednik Kujundžić govorio je sa svojim suradnicama o televizijskim i radijskim emisijama o Hrvatima izvan RH, ponajprije o zastupljenosti Hrvata u Mađarskoj u hrvatskom medijskom prostoru. Razgovori o suradnji koja se odnosi na predstavljanje Hrvata u Mađarskoj publici u matičnoj zemlji, ali i svim Hrvatima izvan RH, nastavljeni su u Hrvatskom domu, gdje su Ivo Kujundžić i suradnice primili predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan te glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga. Svi su se složili da je film o Hrvatima u Mađarskoj odličan put da se što bolje i više predstave život, bogata baština, običaji i institucije koje rade na očuvanju hrvatskog identiteta Hrvata u Mađarskoj.

Izvor: Glas Hrvatske

Skupština HDS-a – prva redovita u 2023. godini

Prihvaćen rebalans proračuna HDS-a, ureda i ustanova za 2022. godinu u iznosu od 3 464 499 195 forinti

Prihvaćen proračun HDS-a, ureda i ustanova za 2023. godinu u iznosu od 2 638 577 824 forinte

U skladu s odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave predsjednik Skupštine HDS-a Ivan Gugan sazvaio je redovitu sjednicu Skupštine koja je održana 11. veljače 2023. godine u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krlež. Predložio je i dnevni red s 39 točaka koje su jednoglasno prihvaćene, a među njima nalaze se: Izvješće o radu glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu za 2022. godinu, Rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda i institucija za 2022. godinu, Odluka o osiguranju potpore za izdavanje Hrvatskog glasnika, Djelovanje Radija „Croatica“, Djelovanje internetskog TV-a „Croatica“, Djelovanje Hrvatskog kulturnog središta „Croatica“, Izdavanje časopisa „Zornica“, Izdavanje narodnosnog časopisa „Barátság“ te Djelovanje Nefitnog poduzeća „Hrvatsko kazalište Pečuh“ za 2023. godinu. Osim navedenog na dnevnom je redu bilo i usvajanje Plana poslovanja Nefitnog poduzeća „Croatica“ za 2023. godinu, Zavičaja d. o. o. za 2023. godinu te usvajanje proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda, institucija i medija za 2023. godinu. Na dnevnom je redu bilo i raspisivanje natječaja za ravnatelja Hrvatskog interneta „Collegium Croaticum“ i natječaja za ravnatelja Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra, Odluka o imenovanju ravnatelja Hrvatskog kluba „August Šenoa“, Rasprava o natječaju za glavnoga urednika Hrvatskoga glasnika te Drugo.

Angela Šokac Marković i Ivan Gugan

Na sjednicu Skupštine odazvalo se 25 od ukupno 31 zastupnika, a sjednici su nazočili i stalno pozvani gosti: glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga te ravnatelj i direktori HDS-ovih ustanova i poduzeća.

Svi vijećnici u zadanom roku predali imovinske kartice

Kako je nazočne na početku Skupštine obavijestila predsjednica Odbora za pravna pitanja Marija Pilšić, svi su zastupnici na vrijeme predali svoje imovinske kartice, što znači da mogu sudjelovati u radu Skupštine s pravom glasanja.

Izvješća predsjednika HDS-a i parlamentarnog glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu

Uz usmenu dopunu pismenog izvješća predsjednik Ivan Gugan izdvojio je dva važna događaja – s jedne strane ulazak Hrvatske u šengenski prostor 1. siječnja 2023. godine (što će olakšati putovanje u matičnu zemlju), a s druge strane podijelio je svoje pozitivne dojmove o nedavnom posjetu predsjednika Republike Hrvatske Zorana Milanovića Mađarskoj i njegovu susretu s hrvatskom zajednicom. Skupština je jednoglasno prihvatila izvješće predsjednika o radu u proteklom razdoblju te odlukama za koje je on bio ovlašten. Kako je to već uobičajeno, početkom godine izvješće o godišnjem radu podnio je Skupštini HDS-a i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, koji je između ostalog naglasio da su Hrvati (Lista Hrvatske državne samouprave) na prošlogodišnjim parlamentarnim izborima ostvarili drugi najbolji rezultat jer zbog međusobnih nesuglasica Romi nisu postavili državnu listu. Istaknuo je i to da je mađarska Vlada unatoč ekonomskoj situaciji podupirala narodnosti na isti način kao dosad. Kao treće napomenuo je uspješno održan popis pučanstva. „Iako još nema objavljenih rezultata i ne poznajemo učinak, nadajmo se najboljem“, dodao je Jozo Solga.

Prihvaćene odluke o rebalansu proračuna za 2022. te o potporama za medije, Croaticu i druga izdanja

Između ostalih u nastavku sjednice Skupština je zbog potpora dobivenih u međuvremenu i promjena unutar proračunskih stavki prihvatila Rebalans proračuna HDS-a, ureda i ustanova za 2022. godinu u iznosu od 3 464 499 195 forinti. Nadalje, Skupština je usvojila odluke o osiguranju potpore za izdavanje Hrvatskog glasnika, za djelovanje Radio Croatice i Internet TV Croatice, Hrvatskog kulturnog središta „Croatica“, za izdavanje časopisa „Zornica“ i narodnosnog časopisa „Barátság“ te za djelovanje nefitnog poduzeća Hrvatskog kazališta Pečuh za 2023. godinu. Uz spomenute potpore usvojene su i odluke o prihvaćanju potpore Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske za Državno hrvatsko hodočašće mladih u Međugorje (1990,84 eura) i za Državni dan Hrvata (3981,68 eura).

Odluke o poslovnom planu nefitnog poduzeća Croatice i Zavičaja d. o. o. te vraćanje duga od 20 milijuna forinti Croatici

Uslijedila je rasprava o Planu poslovanja Nefitnog poduzeća „Croatica“. Ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin između ostalog napomenula je da 15. veljače istječe ugovor o zajmu od 20 milijuna forinti što je Croatia dala Zavičaju u Vlačićima. Predsjednik Ivan Gugan predložio je da se to pitanje odgodi za sljedeću točku dnevnoga reda te je Skupština prihvatila Plan poslovanja Croatice za 2023. godinu.

Što se tiče Plana poslovanja Zavičaja d. o. o., najveća rasprava razvila se oko njegova zajma od 20 milijuna forinti, odnosno vraćanju duga Nefitnom poduzeću „Croatica“. Zastupnik Franjo Pajrić bio je mišljenja da najprije treba riješiti pitanje vlasništva

Jozo Solga

naglasio je kako bi zbog energetske krize, koja je uzrokovala znatno povišene troškove režija, vraćanje pozajmljenih 20 milijuna moglo ugroziti poslovanje Zavičaja d. o. o., dok je ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin najavila pravne korake kako bi se ispoštovao ugovor do zadanog roka (tj. do 15. veljače 2023. godine). Uslijedila je žustra, ali prilično jalova rasprava u kojoj je sudjelovalo više zastupnika. Glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga rekao je da po tom pitanju vlasnik odlučuje, a vlasnici su Neprofitnog d. o. o. „Croatica“ Hrvatska državna samouprava (97 %) i Savez Hrvata u Mađarskoj (3 %), a Zavičaja d. o. o. Hrvatska državna samouprava. Zatim je rekao da Skupština treba ovlastiti predsjednika da po njezinoj odluci zastupa HDS na vlasničkoj sjednici i time je rasprava privedena kraju. Ako Skupština odluči da Zavičaj mora vratiti 10 milijuna forinti Croatici, onda to ravnatelj mora izvršiti. Budući da Savez Hrvata u Mađarskoj u Croatici ima udio od 3 %, odluku Predsjedništva Saveza Hrvata na vlasničkoj sjednici treba zastupati predsjednik Joso Ostrogonac. Sve je drugo pravno pitanje s obzirom na to da je u pitanju ugovor o zajmu, što je pravni akt, dodao je Jozo Solga.

S obzirom na financijsku situaciju Zavičaja, prijedlog zastupnika Šandora Horvata bio je da Zavičaj do 15. veljače vrati pola duga (10 milijuna forinti), što je i ravnatelju Zavičaja bilo prihvatljivo. Drugi je prijedlog dao Franjo Pajrić, on je predložio da Zavičaj vrati 20 milijuna Croatici u zadanom roku, a da se na sljedećoj sjednici prilikom prihvaćanja bilance Zavičaja odlučuje o mogućbitnoj potpori za nadolazeću turističku sezonu. Skupština je s 23 glasa za i 2 glasa protiv prihvatila prvi prijedlog, tj. da Zavičaj d. o. o. do 15. veljače vrati 10 milijuna i da se nađe pravno rješenje kako bi se izmijenio postojeći ili sklopio novi ugovor o vraćanju preostalih 10 milijuna forinti za godinu dana te da za travanjku sjednicu Skupštine HDS-a direktor Zavičaja d. o. o. modificira

zgrade Zavičaja koju je Hrvatska državna samouprava dobila od hrvatske Vlade na upotrebu na 25 godina, što uskoro istječe. Prema njemu o Planu poslovanja može se raspravljati samo ako se riješi pitanje vlasništva zgrade. Usporedno je tekla rasprava o budućnosti zgrade i o vraćanju pozajmljenih 20 milijuna Neprofitnom poduzeću „Croatica“. Ravnatelj Zavičaja Tibor Radić

Plan poslovanja za tekuću godinu. Skupština je ovlastila predsjednika da u skladu s odlukom zastupa HDS na vlasničkoj sjednici. Zatim je na prijedlog Odbora za financije Skupština uz 1 suzdržani glas i 24 glasa za prihvatila odluku da se prihvaćanje Plana poslovanja Zavičaja d. o. o. odgodi za sljedeću sjednicu Skupštine HDS-a.

Osim toga, Skupština je prihvatila odluku da se nadležnima, odnosno predsjedniku Vlade RH Andreju Plenkoviću ponovno uputiti pismo o rješavanju pitanja zgrade u kojoj djeluje Zavičaj u Vlašićima. Tim više jer je i mađarska strana proteklih godina uložila više stotina milijuna forinti u obnovu i proširenje.

Proračun HDS-a, ureda i ustanova

Nakon što je Skupština prihvatila proračun i plan rada HDS-ovih ustanova, pri čemu je zbog povišenih troškova režija naznačen manjak proračuna od 120 milijuna forinti, prihvatila je i ukupan proračun HDS-a, ureda i ustanova za 2023. godinu u iznosu od 2 638 577 824 forinti. Najveći dio prihoda čine operativna potpora iz državnog proračuna u iznosu od 1 677 059 543 forinte, zatim operativni prihodi u iznosu od 98 911 021 forintu, prihodi izvan državnog proračuna u iznosu od 20 283 930, ostatak od prošle godine i likvidni kredit u iznosu 224 981 794 forinte. Među rashodima najveći dio čine troškovi osobnih izdataka u iznosu od 1 137 971 451 forintu, zatim doprinosi poslodavca i socijalni iznos poreza na doprinose u iznosu od 161 539 183 forinte i materijalni troškovi u iznosu od 434 482 552 forinte. Akumulacijski prihodi prihvaćeni su u iznosu od 617 341 536 forinti, od toga je za ulaganja namijenjeno 473 046 536 forinti, a za obnovu 144 295 000 forinti. Opća rezerva prihvaćena je s iznosom od 25 239 694 forinte.

Nekoliko aktualnih odluka – raspisivanje natječaja za ravnatelje dviju ustanova

U nastavku sjednice usvojeno je još nekoliko aktualnih odluka, između ostalog o datumu i mjestu upisa djece u odgojno-obrazovne institucije, o petogodišnjem i godišnjem planu usavršavanja obrazovnih ustanova u održavanju HDS-a, o međuvladinim stipendistima (TEMPUS) te o delegiranju hrvatskih stručnjaka u državnu pedagošku stručnu reviziju Ureda za obrazovanje. Prihvaćen je tekst raspisa natječaja za ravnatelja Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“ te za ravnatelja Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra. Budući da drugih prijedloga nije bilo, Skupština je nastavila rad na zatvorenoj sjednici.

Na zatvorenoj sjednici: odluka o imenovanju ravnatelja Hrvatskog kluba Augusta Šenoae u Pečuhu i podrška natječaju za glavnog i odgovornog urednika Hrvatskog glasnika

Na naš upit predsjednik HDS-a Ivan Gugan obavijestio nas je kako je na zatvorenoj sjednici podržan natječaj jedinog kandidata za ravnatelja Hrvatskog kluba Augusta Šenoae te je usvojena odluka o imenovanju Miše Šarošca na mandat u trajanju od četiri godine. Skupština je raspravljala i o imenovanju glavnog urednika Hrvatskog glasnika, jedina kandidatkinja bila je dosadašnja glavna i odgovorna urednica Branka Pavić Blažetin. Kako nam je kazao predsjednik Gugan, većina je podržala natječaj Branke Pavić Blažetin, ali glavnog i odgovornog urednika ne imenuje Skupština nego ravnateljica Croatice.

Stipan Balatinac

U spomen

Stipan Mandić (1939. – 2023.)

Nakon kratke bolesti 5. ožujka (u nedjelju) preminuo je Stipan Mandić, dugogodišnji društveni i kulturni djelatnik bunjevačkih Hrvata, počasni građanin Čavolja. Rođen je 22. kolovoza 1939. godine u Čavolju. Od 1947. bio je polaznik mjesne Bunjevačke škole.

Zidarski je zanat počeo učiti kao zidarski šegrt 1956. u Budimpešti, 1978. završio je strukovnu zidarsku školu, a 1981. postaje zidarski majstor. Sredinom 1970-ih zaposlio se u seoskoj kući, a pod njegovim vodstvom ostvareni su brojni radovi koji su unaprijedili život njegova rodnog sela. Među najistaknutijima su uređivanje jezera i parka na Bari, unutarnja i vanjska obnova župne crkve te planiranje i izvođenje spomenika poginulima u Drugom svjetskom ratu.

Bio je istaknuti sportaš. Već s 13 godina zaigrao je za odraslu momčad Čavo-

lja. Nogometnu karijeru nastavio je u Budimpešti, gdje je bio najbolji strijelac omladinskog prvenstva nacionalne lige. Vrativši se u rodni kraj, ojačao je i bajski nogomet. U kotarskim prvenstvima osvajao je brojne medalje. Kao trener pionira i omladinaca dvadeset godina odgajao je nogometni pomladak te pridonosio karijeri mnogih mladih igrača. Osam godina bio je predsjednik nogometnog, rukometnog i stolnoteniskog kluba Čavolja. Zaslužan je i za obnovu klupskih prostorija nogometnog kluba.

Njegovo podrijetlo, korijeni i narodnosna pripadnost usadili su mu neizmjernu ljubav prema rodnom selu. Nikad nije zaboravio svoje podrijetlo, a od rane mladosti bio je član čavoljske Bunjevačke kulturne udruge, plesne i pjevačke skupine te kazališne družine. Kao nacionalno svjestan bunjevački Hrvat bio je aktivan na mjesnoj, županijskoj i državnoj razini. Za svoje Čavoljce organizirao je brojne televizijske i radijske nastupe. U tri mandata bio je član Zemaljskog vijeća Demokratskog saveza Južnih Slavena. Dvadesetak godina bio je zastupnik, a od 2002. do 2019. i predsjednik Hrvatske samouprave Čavolja. Od utemeljenja do 2019. bio je

zastupnik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, u više mandata i predsjednik Odbora za financije. Bio je i član vodstva radne skupine „LEADER“.

Zaslužan je za pokretanje i održavanje Čavoljske bunjevačke plesne skupine, koja do danas okuplja razne naraštaje bunjevačkih Hrvata, nadalje za objavljivanje čavoljskih izdanja, šaroliki društveni i kulturni život svoje zajednice, ali i za uspostavljanje prijateljske suradnje samouprave Čavolja i Općine Čačinci u Hrvatskoj (2015.), koja mu je 2017. dodijelila Zahvalnicu za iznimnu suradnju na međunarodnoj razini. Odlukom Zastupničkog vijeća Čavolja 2019. godine dodijeljeno mu je priznanje „Počasni građanin“ za istaknut rad na polju kulture, sporta i društvenog života.

Samo je njegova skromnost bila veća od svih zasluga, čime je pridonio društvenom i kulturnom životu bunjevačkih Hrvata, ali i rodnoga sela Čavolja. Zbogom, Stipane! Zbogom, prijatelju, i hvala Ti na svemu! Počivao u miru Božjem!

Posljednji ispraćaj Stipana Mandića bio je u petak 17. ožujka 2023. u 15 sati na čavoljskom groblju.

S. B.

Planovi Hrvatske samouprave Gare

Snimanje nosača zvuka s bunjevačkim crkvenim pjesmama

Kako nam je uz ostalo kazao predsjednik Hrvatske samouprave Gare, iako još ne znaju kolikim će novčanim sredstvima raspolagati, imaju planove koje će ostvariti ako dobiju dodatna sredstva putem natječaja. Martin Kubatov među najvažnijim planovima ističe izdavanje nosača zvuka s bunjevačkim crkvenim pjesmama koje je skupo učitelj Stipan Krekić, dosadašnji župni kantor. Žele spasiti i otrgnuti zaboravu tradicionalne bunjevačke crkvene pjesme koje će obraditi i snimiti garski orkestar „Bačka“. Nakon dva nosača zvuka s bunjevačkim narodnim pjesmama to će biti treći nosač zvuka garskog orkestra. U iščekivanju su potpore na natječaju Fonda „Gábor Bethlen“. Nadalje, kao i prošlih godina planiraju i jedan višednevni izlet. Nakon što su prije dvije godine bili u Međugorju i Hercegovini, a prošle godine u Varaždinu i Međimurju u Hrvatskoj, ove godine

organizirat će put u Vojvodinu, Srijem i Petrovaradin. Posjetit će rodnu kuću bana Josipa Jelačića, zatim petrovaradinsku tvrđu, Srijemske Karlovce i Novi Sad, a posjetit će i Vukovar u Hrvatskoj. Organizirat će i već tradicionalne godišnje priredbe kao što su ljetni narodnosni dan, koji se priređuje u okviru Dana sela, a na kraju godine proslavit će bunjevački običaj materice i oce. Osim toga posjetit će i najvažnije županijske i državne hrvatske priredbe u Bačkoj, među njima u lipnju Županijski dan biskupa Ivana Antunovića u Kalači, a u rujnu Hodočašće bačkih Hrvata na santovačkoj Vodici. Prošle godine dobili su i novčanu potporu od Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske od čega će uz vlastita sredstva kupiti jedan veliki šator za priredbe na otvorenom.

S. B.

Gajdaši sa svih strana u Mohaču i izložba u čast Pavi Gadanjiju

U sklopu serije priredaba u znaku poklada 2023. godine mohački Muzej „Dorottya Kanizsai” organizirao je 18. veljače međunarodni susret i koncert gajdaša (dudaša) koji su se tih dana okupili u Mohaču. Dan prije, 17. veljače, u Muzeju je otvorena privremena izložba pod nazivom „Izrada glazbala – izrada gajdi – u spomen na gajdaša Pavu Gadanjija” („Hangszerkészítés – dudakészítés – Gadányi Pál emlékére”) koju je uredio i postavio dr. Andor Végh.

Dr. sc. Andor Végh, dr. sc. Andrea Kolutac Hasanović i dr. sc. Jakov Ferkov

Pavo Gadanji (Pál Gadányi), dudaš hrvatskog podrijetla, rođen je u Novom Selu uz rijeku Dravu i bio je posljednji graditelj duda koji je u svojoj arhaičnoj seoskoj zajednici naučio kako treba izraditi dude te kako ih svirati. Svirao je dude i pjevao u seoskoj zajednici, u krčmama, na bučurama, slavljinama i priredbama. Njegov glazbeni repertoar činila je isključivo dudaška narodna glazba užeg zavičaja. Njegov način izrade duda i glazbena djelatnost donose niz novina i imali su važan utjecaj na rad orkestra i plesnih skupina utemeljenih u vrijeme tzv. plesnog pokreta (*táncházmozgalom*) u sedamdesetim i osamdesetim godinama dvadesetog stoljeća.

Na sve te činjenice želi skrenuti pozornost i ova prigodna izložba koja je otvorena do 17. ožujka 2023. godine. Ravnateljica

Muzeja dr. Andrea Kolutac Hasanović izrazila je radost što su mogli pružiti mjesto ovoj vrijednoj izložbi, a to je učinio i gradonačelnik Mohača Gábor Pávkovics. Izložbu je otvorio umirovljeni ravnatelj mohačkog Muzeja dr. Jakša Ferkov, dok je o samoj

Gajdaši na okupu

izložbi opširnije govorio dr. Andor Végh. Za glazbeni ugođaj pobrinuli su se vrsni svirci okupljeni na međunarodnom susretu gajdaša.

Napomenimo kako je u Muzeju 17. veljače održana međunarodna stručna konferencija pod naslovom „Razvoj proizvodnje burdonskih instrumenata i utjecaj na instrumentalnu glazbu u Panonskoj nizini”, koju su također organizirali dr. Andor Végh i Muzej „Dorottya Kanizsai”.

Branka Pavić Blažetin

U BARANJSKOM PETROVU SELU

Plesna skupina koja djeluje pri Hrvatskoj samoupravi Bremena sudjelovala je 19. veljače u pokladnoj povorci „lipih buša” i mimohodu KUD-ova u Baranjskom Petrovu Selu iliti Petardi. Priredba „Peteračke buše” privukla je brojne mještane, a nastupilo je deset plesnih skupina. Strašne i lipje buše od ranih jutarnjih sati sve od 12. do 21. veljače preplavljivale su seoske ulice, bilo je cike i vike i veselja, svi su se radovali maškarama, a pekao se i vol za sve sudionike. Nakon mimohoda kroz selo slijedio je nastup folklornih skupina u tamošnjem domu kulture.

Plesna skupina Hrvatske samouprave Bremena

Naši Hrvati iz Bremena imaju rođake i u Petardi, pa tako i voditeljica hrvatske plesne skupine Ana Ivanović. Skupina je utemeljena prije nekoliko godina i održava redovite tjedne probe, pred nastupe sastaju se i više puta tjedno. Imaju svoje muške i ženske nošnje za šest parova, a planiraju kupiti još jer se sve veći broj ljudi priključuje skupini koja sad ima dvadesetak članova, reče predsjednica Hrvatske samouprave Bremena Judit Kölczé, čija je baka rodnom iz Baranjskog Petrova Sela. Svi su članovi plesne skupine iz Bremena i većina ih ima hrvatske korijene. Uz skupinu odraslih tu je i dječja skupina (dvadesetero djece), koja također marljivo vježba i pohađa

kružok hrvatskoga jezika te prikazuje naučeno na godišnjoj završnoj priredbi. U mjesecima koji su pred njima, reče Judit, u skladu s potpisanim sporazumom o suradnji Hrvatske samouprave Bremena i KUD-a „Seljačka sloga” iz Petarde bit će susreta i gostovanja. Spremaj se za Dan pomirenja, koji će biti održan na Duhove, 27. svibnja, u Bremenu. Ponose se i uspješno ostvarenim tečajem hrvatskoga jezika prošle godine. Trajao je 60 sati, a za učenje hrvatskoga i dalje ima zanimanja.

BPB

U povodu 150. obljetnice rođenja: Kaćmar – Tovarnik – Zagreb – Plavna – Beograd Sedmi Dani Antuna Gustava Matoša započeli u Kaćmaru „Bunjevac porijeklom, Srijemac rodom, a Zagrepčanin odgojem“

Na inicijativu organizatora tradicionalnih Dana Antuna Gustava Matoša (1873. – 1914.), koji se ove godine održavaju od 23. siječnja do 13. lipnja u mjestu njegova rođenja, boravka i odgoja, sa željom da ubuduće postane tradicijom Sedmi Dani prošireni su i na mjesto njegova podrijetla – na bačko naselje Kaćmar u Mađarskoj. Osim polaganja vijenaca na spomen-ploču A. G. Matošu u povodu 150. obljetnice njegova rođenja predstavljena su izdanja Društva hrvatskih književnika posvećena A. G. Matošu, prikazan dokumentarni film „A. G. Matoš – Josipu Jurju Strossmayeru“ te predstavljeno deseto godišće časopisa „Nova riječ“. Svečanost je uljepšana kazivanjem Matoševih stihova i nastupom Ženskog pjevačkog zbora Hrvatske samouprave Kaćmara.

Ženski pjevački zbor Hrvatske samouprave Kaćmara

Kao što je i poznato, Matoš se ponosio svojim bunjevačkim podrijetlom, pa i Kaćmarom, gdje je rođen njegov djed Grgur. Matoš je i javno isticao da je podrijetlom Bunjevac, rodom Srijemac, a odgojem Zagrepčanin. Sedmi Dani Antuna Gustava Matoša ove su godine započeli u Kaćmaru u suorganizaciji Društva hrvatskih književnika – Ogranka slavonsko-baranjsko-srijemskog, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Općine Tovarnik i Hrvatske samouprave Kaćmara te pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija RH, Vukovarsko-srijemske županije i Općine Tovarnik.

Sudionike i uzvanike Matoševih dana u svojem uredu u Kaćmaru primio je načelnik Endre Pál. Nakon šetnje glavnom kaćmarskom ulicom i razgledavanja župne crkve prisjećanje na jednog od najvećih hrvatskih književnika u povodu 150. obljetnice njegova rođenja počelo je u nekadašnjoj bunjevačkoj školi polaganjem vijenaca na spomen-ploču Antunu Gustavu Matošu.

Klara Dulić, Katarina Čeliković, Teza Balažić i Mirko Čurić

Vijence su položili generalni konzul Drago Horvat, koji se ujedno obratio uzvanicima prigodnim riječima, predsjednik Ogranka osječko-baranjsko-srijemskog Društva hrvatskih književnika Mirko Čurić, v. d. ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Katarina Čeliković, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac Marković, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Joso Šibalin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin sa suradnicima, ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata Mladen Filaković, načelnik Općine Tovarnik Anđelko Dobročinac i načelnik Kaćmara Endre Pál s bilježnikom Josom Zelićem, a u ime kaćmarskih Matoša Ivan Matoš sa suprugom te zastupnica Hrvatske samouprave Anica Matoš.

Svečanost je nastavljena u vijećnici mjesne samouprave, a tom je prigodom sudionike, uzvanike i goste srdačno pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave Kaćmara Teza Vujkov Balažić.

Nazočnima se na početku obratio ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin. Izrazio je zadovoljstvo što može biti na Matoševim danima u Kaćmaru naglasivši da je prvi put uživo video zaista vrlo impozantnu spomen-ploču A. G. Matošu. Budući da je Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj pozvan da ove godine sudjeluje, a ubuduće možda i aktivnije preuzme udio u organizaciji, kako je uz ostalo kazao, u ovoj hvalevrijednoj manifestaciji umjesto izlaganja ukratko se osvrnuo na Matoševo pisanje o Mađarima i Mađarskoj. „Kad čitate Matoša, njegove riječi o Mađarskoj i Mađarima, nemojte se čuditi. Matoš je jako kritičan prema Mađarskoj i prema Mađarima u duhu one po-

Trenutak za pjesmu

Gospa Marija

Ima jedna mala gospa Marija,
Što sve mi draža biva što je starija.
Jer ona me je prvog trudno rodila,
Za ručicu me slabu prva vodila.
Prva me na ovom svijetu volila,
Prva se za mene Bogu molila,
Kupala me suzom, Bog joj platio,
Anđeo joj suzom suzu vratio;
Dojila me mlijekom svoje ljubavi,
Učila me ovaj jezik ubavi,
S kojim ću i onda slatko tepati,
Kada ću za plotom možda krepati.
Samo tebe volim, draga nacija,
Samo tebi služim, oj Krokcijo,
Što si duša, jezik, majka, a ne znamen,
Za te živim, samo za te, amen!

Antun Gustav Matoš

Objavljeno posmrtno 1923.

Dio uzvanika i gostiju

litičke situacije u kojoj je živio. O Matošu je jedan drugi hrvatski pjesnik napisao izvrsnu pjesmu, a to je Dobriša Cesarić. To je pjesma *Trubač sa Seine*. Svakomu je preporučujem, skoro je sve u toj pjesmi, a ako ne želite čitati, onda poslušajte Ibricu Jusića koji je to uglazbio i prekrasno pjeva. A ako ste još mlađi, iako ih tu danas baš i nema, upalite Hladno pivo na YouTubeu i poslušajte Utjehu kose u njihovoj izvedbi", kazao je u svojem inspirativnom i duhovitom obraćanju Stjepan Blažetin.

Nakon njegovih riječi Szandra Babai kazivala je stihove Matoševe pjesme „Gospa Marija“.

Predsjednik Ogranka slavonsko-baranjsko-srijemskog Društva hrvatskih književnika Mirko Čurić podsjetio je kako su korijeni manifestacije Dani Antuna Gustava Matoša u njegovu rodnom Tovarniku. Pokrenuti su još 2013. godine, ali zbog godina pandemije nisu svake godine mogli biti održani, stoga su ovo sedmi Dani. Kako je još dodao, u međuvremenu se organizaciji priključio i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata jer je Društvo A. G. Matoša u Plavni organiziralo Dane Andrića i Matoša. Tako je započela suradnja i suorganizacija ove hrvatske manifestacije koja je sada proširena i na Kačmar – jer Matoš povezuje spomenute hrvatske organizacije. Konačno je uslišana želja Tomislava Žigmanova da se manifestacija proširi i na Kačmar, gdje je rođen Matošev djed Grgur, a bilo je logično da se tom priključi i Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj te da s Kačmarom ubuduće postane jednim od suorganizatora. Kako je uz ostalo kazao Mirko Čurić, nakon Kačmara ona će se ove godine održati i u Plavni, Zagrebu i Beogradu, a najvažniji dan manifestacije bit će 13. lipnja u Tovarniku. Otkad je načelnik Anđelko Dobročinac, Općina Tovarnik vrlo je aktivna u organizaciji. Osim toga, Mirko Čurić istaknuo je Matoševu svestranost, nekoliko njegovih knjiga i bogatu ostavštinu prikupljenu u čak dvadeset knjiga Sabranih djela Antuna Gustava Matoša. Ujedno je predstavio najnovija izdanja u nakladi Društva hrvatskih književnika, među njima dva zbornika koje je uredio Goran Rem, Matoševu dramu „Malo pa ništa“ obogaćenu Matoševim crtežom i rukopisom koju je uredio Ivan Trojan, knjigu „Sonetist Antun Gustav Matoš“ koju je priredila dr. Vlasta Markasović te najnoviju knjigu (izišlu prošle godine) u izdanju Ogranka slavonsko-baranjsko-srijemskog Društva hrvatskih književnika i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, a konačno i izdanje „Antun Gustav Matoš: Josipu Jurju I., kralju naših svih ideala“, koju je sam uredio.

O Matošu kao književniku, novinaru, glazbeniku, ali i putniku te domoljubu govorila je v. d. ravnateljica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Katarina Čeliković. Spomenuvši najvažnije stаницe njegova života, od Tovarnika do Plavne, Beograda, Pariza, mnogih drugih, pa i Kačmara, gdje je boravio u posjetu s djedom Grgurom, uz ostalo je istaknula kako je Matoševa osnovna životna premisa bila Sloboda s velikim S, a danas bi isto to trebalo biti važno svima nama. Sloboda u svakom smislu. „Matoš je oslobođen nekakvih zemaljskih stega, ali je dobio na ovoj Zemlji nešto izvanredno. Tragove koji više ne mogu biti izbrisani. S obzirom na to da je pripadao toj malojoj, bunjevačkoj grani, ali finoj,

znao je gdje ta grana ima sokove, a sokovi su u stablu“, kazala je slikovito o Matošu Katarina Čeliković. U nastavku je predstavila književni časopis „Nova riječ“, koji je počeo izlaziti 2013. godine i koji je pokrenuo dosadašnji ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov prepoznajući važnost hrvatske riječi u Vojvodini i Srbiji. „Naš časopis otvorio je vrata hrvatskoj riječi koju stvaraju Hrvati u Vojvodini, u Srbiji, mladi ljudi, žene, jednako tako uključivši i sve druge koji s nama žive“, kazala je uz ostalo Katarina Čeliković istaknuvši kako časopis zajedno izdaju NIU Hrvatska riječ i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Deseto godišnje časopisa predstavila je mlada književna kritičarka Klara Dulić Ševčić, članica uređivačkog odbora Nove riječi. Kako je uz ostalo naglasila, deseto godišnje časopisa objavljeno je 2022. godine i ide ususret 150. obljetnici rođenja Antuna Gustava Matoša. Posebno se osvrnula na Lajču Perušića, također Bunjevca, i podrijetlom i odgojem, a Zagrepčanina životom i radom, te na njegov zamišljeni razgovor s Matošem. Priprećala je kako Lajčo Perušić jednoga dana kreće u zamišljeni pohod Matošu na Gornji grad i tamo se s njim susreće u razgovoru pod naslovom „Matoševo sjećanje za budućnost“. Sjećanje na budućnost jer njih dvojica razgovaraju i o onome što je bilo u prošlosti, ali Matoš govori o svojim suvremenicima, o svojem književnom radu i o životu, a to je prezentirala i pročitavši ulomak iz zanimljiva zamišljenog razgovora.

Nakon izlaganja predstavljen je dokumentarni film „Antun Gustav Matoš: Josipu Jurju I., kralju naših svih ideala“, snimljen prema istoimenoj knjizi koju je priredio književnik Mirko Čurić. Sedmi Dani Antuna Gustava Matoša u Kačmaru završeni su nastupom Ženskog pjevačkog zbora Hrvatske samouprave Kačmara, koji je izveo tri narodne pjesme, te druženjem na zajedničkoj večeri svih sudionika, domaćina i gostiju. S. B.

Impozantna spomen-ploča A. G. Matošu u Kačmaru

Na spomen-ploči postavljenoj u čast Antunu Gustavu Matošu 29. studenog 2003. u predvorju zgrade nekadašnje bunjevačke škole prigodom 130. godišnjice njegova rođenja zapisano je: „Hrvatskomu književniku bunjevačkoga roda / Antunu Gustavu Matošu / Európai hirű horvát költő / 1873-1914 / Oj, zbogom kućo, drago selo, zbogom, / Ja ostah samac, sam sa mojim Bogom / Hrvatska samouprava Kačmara, / Hrvatska samouprava Budimpešte / Hrvatska državna samouprava“.

U Kačmaru 2005. godine – članovi mjesne hrvatske samouprave

„Škola zove“

Pod nazivom „Škola zove“ održani su otvoreni dani u HOŠIG-u za buduće prvašice i njihove roditelje. Školu je roditeljima predstavila ravnateljica Ana Gojtan, a otvorene su sate imale učiteljice Snježana Baltin, Nikolina Jurina i Katica Šokac.

„Ovo razdoblje odabira škole poslije vrtića velik je i težak zadatak za roditelje jer žele najbolje svojoj djeci. Srdačno u HOŠIG-u očekujemo naše Hrvate i Mađare koji su otvoreni prema našem jeziku i kulturi“, izjavila je učiteljica Snježana Baltin.

„Glavni dio zanimanja bilo je upoznavanje brojeva do deset, što djeca predškolske dobi već trebaju znati. Budući da su sva djeca bila mađarskog podrijetla, prvo smo brojili na njihovu materinskom jeziku, a zatim smo naučili brojeve i na hrvatskom jeziku. Služili smo se prstima i drugim predmetima pri sabiranju i oduzimanju, a zatim su ispunili jedan jednostavan radni listić. Djeca su uživala u radu, imala su uspjeha, bila su vješta i motivirana za školski rad. Cilj mi je bio da se malo poigramo i da na neki način upoznam njihove vještine, logičko razmišljanje i pristup hrvatskom (stranom) jeziku, a i da oni vide kako se radi u školi svaki dan na svakom satu. Mogu reći da su djeca bila aktivna, zainteresirana i primjerno su se vladala“, rekla nam je Baltin te dodala: „Ovi otvoreni sati/dani jako su nam važni jer, kao i u drugim hrvatskim ustanovama, smanjuje nam se broj učenika, stoga želimo i zainteresiranim Mađarima u Budimpešti pokazati naše vrline i vrijednosti.“

HOŠIG je škola koja ima veliku reputaciju u Budimpešti. Evo

Radost igre i učenja

zašto bi učiteljica Baltin budućim prvašićima preporučila ovu školu: „Škola mora biti moderna, dobro opremljena, mora nuditi više mogućnosti za razvijanje sposobnosti djece, mora imati daleke ciljeve, a učiteljica, naravno, mora biti simpatična. HOŠIG djeci nudi mnogo aktivnosti izvan nastave kako bi svoje sposobnosti i dalje mogli razvijati, kao na primjer satove plesa, glazbenog ili tjelesnog odgoja, robotiku i slično.“

U sklopu otvorenih dana psihologinja Enikő Hajdu održala je predavanje „Kako podupirati djecu u uspješnom učenju“.

Neda Maretić

Predstavništvo HTZ-a na turističkom sajmu u Mađarskoj

Predstavništvo HTZ-a u Mađarskoj predstavljalo se od 23. do 26. veljače na turističkom sajmu u Budimpešti, na najvećem turističkom sajmu u Mađarskoj, na štandu veličine 12 m².

Tijekom sajma održani su brojni sastanci s partnerima koji su potvrdili velik interes za Hrvatsku i dali dobar broj rezervacija u dosadašnjem dijelu godine. Velik broj predstavnika medija također je iskazao zainteresiranost za suradnju i mogućnost studijskih putovanja u Hrvatsku.

Preostala tri dana sajma bila su namijenjena posjetiteljima, koji su pokazali veliko zanimanje za Hrvatsku.

Štand Predstavništva HTZ-a u Mađarskoj

Turistički djelatnici iz Metkovića

„U dosadašnjem dijelu godine ostvareno je više od 6000 dolazaka mađarskih turista u Hrvatsku, što je 83 % više nego prošle godine te 43 % više nego rekordne 2019. godine. Ukupno ostvarenih 18 500 noćenja mađarskih turista u ovoj godini predstavlja 71 % više noćenja nego lani te 84 % više noćenja nego 2019. godine u istom razdoblju“, izjavila nam je ravnateljica predstavništva HTZ-a Ivana Herceg.

Na sajmu se osim HTZ-a iz Hrvatske predstavljala i agencija „Žabac tours“ iz Metkovića.

Neda Maretić

Najlipši četarski fašenski običaj

Ni ljeta, kad u Gornjem Četaru ne bi bilo branja rozmarina i trodnevnoga mulatovanja u Gorici i pri hiža divojkova. Nije to bilo drugačije ni ovput zadnje fašenske dane i zopet su se lipo obličeni junaki na glavi sa škrljačom, tancajući i jačući ganuli po selu od krčme. Kako svako ljeto tako i sad, muzička pratnja je došla iz Hrvatskih Šić. Put je peljao najprlje do familije Derbak zbog kćerke Nore, kod Herićevih isto tako pri Noriki su svečevali, jili i pili, družili se ter istancali domaće i susjedne žene. Kod

Veselo po Glavnoj ulici

Foto: Ranko Šušić

I dica rado kopiraju odraslene

Foto: Doris Flegel

familije Árva pri kćerka Roziki, Luci i Kamilli takaj su dobivene kitice od krepapira i rozmarin. Mali su se iz čuvarnice ganuli pak su išli okolo po selu. Pri Šejovi su je čekali s jilom i pilom, tod se je pridružio veseljakom i parlamentarni zastupnik dr. Csaba Hende. Na krčmi su se do polnoći utorka veselili skupa mladi i starji. Svaki put je veliki doživljaj viditi ovu atrakciju, ku bilježi med zvanarednim jerbom Škrinja vridnosti Željezne županije, a Štefan Kolosar je napravio za mjesnu folklornu grupu i posebnu koreografiju ka je i snimljena na filmu. Sa starimi i novimi kipici ilustrirano dvojezično izdanje o ovom običaju u njegovanju Hrvatske samouprave Gornjega Četara takaj je pred nekoliko ljeti ugledalo svitlo dana.

Tiho

Najmladji Narde još beru rozmarin

Branje rozmarina u Nardi jur par ljet se ne zgoda med odrasćenimi, nažalost, zbog manjkanja dičakova u selu, zato je i mislilo peljačtvo Hrvatsko-katoličanske čuvarnice da tribi je najmladjim spasiti ov običaj, pripravit buduće generacije na očuvanje fašenske navade, ka malo drugačije izgleda u ovom selu, nek u susjednom Gornjem Četaru. Kako je rekla odgojiteljica Gyöngyi Kapitar-Milišić, nisu samo unutar zidine ustanove načinjali maske, skupaspravili škrljače, nego su na zadnji fašenski dan prošli po selu na gostovanje. Polag babov i najmladje divičice su stavile rozmarin, a u jednom stanu ovput su dičaki dostali i papirnatu šarenu kitice. Ovo nije navada dotičnoga sela, samo Gornjega Četara, ali pokidob se je jedna Četarka udala u Nardu, mislila je i ovde „upeljati“ ovu for-

mu branja rozmarina. Po originalnoj povidajki u Nardi je na škrljači nek rozmarin dušio, a pri gostovanju i mulatovanju su mladi junaki jajca brali. Jedan dio od toga su pojili, a drugi dio su prodali. Mališani sela zadnji fašenski utork su posjetili stane, kade su babe i staristarji srdačno dočekali nukiće. Za gošćinom su pak za dar jačili i tancali na dvoru. „Mora nam biti važno njegovati takove tradicije, kad mislim, ako se te zabu, izgubit će se identitet, jezik i kultura“, naglasila je nardarska peljačica.

Tiho

Foto: REKA KIRCHMAYER

Dinjevački susreti

U Društvenom domu u Dinjercu 4. ožujka u organizaciji Udruge žena „Dinjevac“ održani su 11. susreti plesa i pjesme kojima je oživljena tradicija plesa i pjesme naših starih. Poziv na ovogodišnju smotru folkloru upućen je i Ženskom pjevačkom zboru „Korjeni“ iz Martinaca, koji se s radošću odazvao na poziv te otputovalo u Dinjevac (u Virovitičko-podravsku županiju).

Ovogodišnja 11. manifestacija „Dinjevački susreti plesa i pjesme“, kako s ponosom kazuje predsjednica Udruge žena „Dinjevac“ Svetlana Bastalić, bila je uspješna. „I dalje negujemo kulturnu baštinu i prenosimo je na mlađe generacije te čuvamo od zaborava, što nam je i cilj. Mogli smo uživati u pjesmama i plesovima Banovine, Turopolja, Slavonije i Podravine.“ U prekrasnim

FOTO: ORGANIZATORI

nošnjama, pjesmom i plesom, predstavili su se Hrvatsko folkloro društvo „Sesvečice“, KUD „Ščitarjevo“, KUD „Čađavica“, KUD „Ferdinand“, KUD „Podravka“, KUD „Banova Jaruga“ i Ženski pjevački zbor „Korjeni“ iz Mađarske, a pridružile su se i Čuvarice kulturne baštine „Kladare“, Udruga žena „Gušćarice“, KUD „Petar Preradović“, KUD „Marijan Pavleković Pajo“ te Udruga Uzorne hrvatske seoske žene, rekla nam je voditeljica Ženskog pjevačkog zbora „Korjeni“ Kristina Gregeš Pandur, dodavši kako su ih na nastupu pratili njihovi svirci Levente Várnai, Ambrus Sigečan, Bogdan Balazs i Jozo Kovač. „Korjeni“ su ovoga puta nastupili u sljedećem sastavu: Kristina Gregeš Pandur, Đurđa Sigečan, Kristina Greguricz, Žuža Viljevac i Rita Bella Ronta. Marica Ovári ovaj put nije mogla nastupiti zbog gripe.

BPB

Izvor: icv.hr

Dan žena obilježen u Starinu

Tradicija obilježavanja Dana žena u godišnjem je programu Mjesne samouprave Starina. Tako je bilo i ove godine. Obnovljeni dom kulture prelijepo je mjesto za druženje i razgovore. Dana 8. ožujka načelnik Balázs Matoricz sa svojim zastupnicima obradovao je Starinčanke lijepom riječju, cvijećem i zajedničkim ručkom te druženjem.

FOTO: ORGANIZATORI

Dan žena u Martincima

Da se o svojim mještankama brine, Mjesna samouprava Martinaca pokazala je i ove godine. Dana 9. ožujka mjesni dom kulture bio je prepun Martinčanki svih dobi. Ugostila ih je i obradovala cvijećem i druženjem mjesna samouprava sa svojim zastupnicima, djelatnicima i načelnikom Leventom Varnáijem.

FOTO: ORGANIZATORI

Prijateljske veze

Martinčani imaju brojne prijatelje koji rado dolaze u posjet i mjesnoj i hrvatskoj samoupravi Martinaca. Tako su početkom ožujka članovi Udruge vinogradara, podrumara i voćara „Aršani“ iz Pitomače posjetili vilanjsko vinogorje, a na povratku su zastali u Martincima kako bi se u domu kulture družili sa svojim starim prijateljima koje su upoznali preko folkloru.

STARIN – U mjesnom domu kulture 17. veljače u organizaciji Mjesne samouprave Starina na čelu s načelnikom Balázsom Matoriczom organiziran je maskenbal za djecu iz Starina. Najbolji kostimi i maske nagrađeni su vrijednim darovima, a poslije darivanja svi su se zajedno zabavljali uz ples i šalu. Svaka je maska dobila mali poklon, a organizirane su i igre, kviz i bogata tombola. Glavna nagrada bila je torta, ali su se svi mogli sladiti ukusnim krafnama.

FOTO: ORGANIZATORI

Mala stranica

Salantske Bubamare

Kako nam je javila teta Kristina Gergić Nagy iz salantskog hrvatskog narodnog vrtića, vrijeme maškara nije zaobišlo ni njihovu skupinu „Bubamare“. Djeca su se danima pripremala crtajući i pjevajući, a 16. veljače u vrtić su stigli u raznim kostimima i maskama. Najviše je, naravno, bilo princeza i pokemona, lovaca, ali bilo je i pravih iznenađenja po pitanju maski. Prije podne bilo je veselo, imali su poklade uz slasne krafne i ukusna pića. Njihove su tete osim tete Kristine i teta Zsuzsana Antal Raics te dadilja Manji Szabó, teta Manjika. Svi skupa pravili su masku buše, igrali igru plašitelja, veselili se i smijali, tjerali zimu kako bi što prije došlo proljeće i kako bi se mogli igrati na dvorištu vrtića. *BPB*

Susret pomurske katoličke mladeži u korizmi

Gotovo pedesetak mladih iz hrvatskih pomurskih naselja okupilo se u crkvi Kraljice svete krunice u Mlinarcima 5. ožujka na Susretu pomurske katoličke mladeži koji je prvi put organizirao Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“ u cilju njegovanja vjere na hrvatskome jeziku u krugu mladih. Susret je započeo dvojezičnom svetom misom koju su predvodili mjesni župnik István Marton i župnik iz Goričana Josip Drvoderić. Nakon dvojezične svete mise zborovi hrvatskih škola i tamburaški sastavi iz raznih mjesta odsvirali su koncert crkvenih pjesama.

Miso slavlje predvodili su župnici István Marton i Josip Drvoderić

Korizma je za sve kršćane vrijeme pripreme za najveći kršćanski blagdan – Uskrs. Korizma poziva na molitvu, post, djela ljubavi i jačanje vjere. To je pravo vrijeme da i mladi razmisle o tome kako mogu doprinijeti vjerskoj zajednici, nesebično pomagati drugima i zajedno slaviti Boga. Hrvatski zavod „Stipan Blažetin“ organiziranjem Susreta imao je namjeru istaknuti važnost vjere u hrvatskoj zajednici, u kojoj je stoljećima davala snagu narodu, podsjetiti ih na korizmeno razdoblje u kojem su njihovi predci mnogo posvećivali duhovnoj pripremi na hrvatskome jeziku, a i jačati osjećaj zajedništva među mladim pripadnicima hrvatske zajednice. Hrvatska samouprava Zalske županije već je u više navrata organizirala slične susrete, božićne koncerte tamburaša, hodočašća na hrvatskome jeziku za mlade, pa tako ni ovaj put nije bilo teško okupiti mladež i njihove obitelji na zajedničko vjersko druženje. Prema planovima pomurska državna institucija ove će godine biti domaćin Hrvatskog državnog vjerskog kampa, doznali smo od ravnateljice Zavoda Zorice Prosenjak Matola, a ustanova ubuduće namjerava svoje programe održa-

Učenici pomurskih škola pjevaju s pomurskim tamburašima

vati u različitim hrvatskim naseljima kako bi na taj način pomogla tamošnjoj mjesnoj hrvatskoj zajednici u očuvanju i njegovanju hrvatskog jezika i kulture, odnosno približila im svoje djelovanje. Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod već godinama materijalno potpomaže poučavanje tamburice (u keresturskoj i serdahelskoj školi) kako bi na taj način ponudio mogućnost učenja tamburice učenicima koji su zainteresirani za takvu glazbenu kulturu. Na susretu su nastupili učenici Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski“ iz Serdahela i Osnovne škole „Nikola Zrinski“ iz Kerestura s hrvatskim crkvenim pjesmama uz pratnju tamburaša. Pomurski tamburaški sastavi pripremili su se s popularnim crkvenim pjesmama poput „Kao Marija da te ljubim“, „Hvala ti,

Vjernici u mlinaračkoj crkvi

Bože“, „Krist na žalu“, „Ti si naš Bog“, „Velik si“ i drugima. Članove najmlađeg Tamburaškog sastava „Četiri žice“ okuplja Hrvatska samouprava Kerestura. Kako se po njihovu imenu da naslutiti, u sastavu su četiri svirača iz Fičehaza i Kerestura, a voditelj im je Bence Abonyi. Tamburaški sastav „Pomurske žice“ iz Serdahela okuplja srednjoškolce iz Mlinaraca, Serdahela i Sumartona te djeluje u sklopu Hrvatske samouprave Serdahela. Na repertoaru imaju pomurske pučke popevke, zabavnu hrvatsku glazbu, a i crkvene pjesme. Voditelj je tamburaša Erik Hegedüs. Od mlađih tamburaških sastava najduže vrijeme djeluje Tamburaški sastav „MužiKaj“, koji je tzv. pomladak kaniških tamburaša. Voditelj im je stručni učitelj tamburice Bálint Horváth. Sastav je više puta nastupio na raznim državnim priredbama Hrvata u Mađarskoj, a gostovao je već i u Hrvatskoj. U sastavu su mladi iz Fičehaza, Kerestura i Újudvara. Tamburaški sastav „Stoboš“ iz Velike Kaniže već dva desetljeća zabavlja publiku i često je prisutan i na crkvenim događanjima pomurskih Hrvata. Izvrsnim sviranjem često prate i hrvatska misna slavlja, kako je bilo i ovaj put.

Beta

slike: Erzsébet Deák Kovácsné

Koljnofci do karnevala po povijesni štacija

Sudjelovati na Riječkom karnevalu za Koljnofce jur nije nikarčkova atrakcija, kad ljetos na 40. jubilarnoj maškaradi po osmi put su jur marširali. No putovanje do Rijeke nigdar ne more se zgodati prez toga da usput „turisti“ ne bi zastali poiskati povijesne štacije. Tako nam je peljač grupe dr. Franjo Pajrić povidaio kako su se rano zadnje fašenske subote ganuli na put u Hrvatsku, a u Čakovcu su posjetili Interaktivni muzej Turističke zajednice, koji se bavi ekoturizmom, prirodom, selom i sa svim tim ča moreš tod doživiti. U

Koljnofska ekipa s hrvatskim prijateljem

Kod obeliska Nikoli Zrinskom u Gornjem Kuršancu

Tamaš Pajrić iz Šoprona s Karmelom Pajrić pred nastupom

Gornjem Kuršancu kod obeliska spomenuli su se putnici na Zrinskoga i Frankopana, a naglašena je i povijesna uloga Katarine Zrinska koja je preminula pred tristo i pedesetimi ljeti u Grazu. Zastupnici Čakavske katedre Grobnika takaj su zanimljivim programom dočekali Gradišćance, uz Zavičajni muzej posvećeno je vrime i Šetnici zakona devet gradov ku je zasanjala pokojna Vlasta Juretić, bivša predsjednica tamošnje Čakavske katedre, pri čijem grobu su se Gradišćanci i pomolili. Posjećena je i Općina Viškovo, kade su preuzeti paketi s čakavskimi temami, ki će biti podiljeni dvojezičnim školam u Gradišću (u Sambotelu, Petrovom Selu, Bizonji i Koljnofu). Nedilja je prošla u karnevalskom duhu, kade su koljnofski Kroidi s alegorijskim vozilom i čudnovitim retrotraktorom, a po Pajrićevu riči s najkompletnijom pričom, predstavili Gradišćance iz Ugarske na jubilarnom karnevalu u Rijeki.

Tiho

Foto: dr. Franjo Pajrić i Ksenija Vukelić-Babić

„Dede-babe, guska nese jaje...“

Na kraju mesopusta i na Plajgori je bilo veselo. Prlje se je držao pohod Dede-babe u pondiljak, ali zbog djelatnoga dana oko dvadeset ljet u nedilju tiraju šalu, pohadjaju po plajgorski ulica maškaranti. Ljeta 2010. uprav u Hrvatskom glasniku je napisao turobne riči plajgorski načelnik Vince Hergović da morebit toga ljeta je zadji put ov fašenski običaj u njegovom selu, ali sva srića i odonda svako ljetu se viče i kriče: „Dede-babe, guska nese jaje, mesopust prohaje, korizma dohaje. Ki će s nami pirovati, ni ga triba milovati huj-huj!“

Slika: Adri Dömötör

Javni natječaj za prijavu programa/projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2023. godinu

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavljuje Javni natječaj za prijavu programa/projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2023. godinu. Sredstva financijske potpore namijenjena programima/projektima organizacija hrvatske nacionalne manjine u 12 europskih država za 2023. godinu iznose 1 506 404 eura. Za organizacije hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj namijenjeno je 175 000 eura.

Na Javni natječaj mogu se javiti organizacije hrvatske nacionalne manjine (udruge, zaklade, ustanove, vjerske zajednice i ostale organizacije hrvatske nacionalne manjine) iz 12 europskih država koje obavljaju djelatnosti i aktivnosti koje su predmet financiranja i kojima promiču uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonima Republike Hrvatske ni pravnim poretkom matične države, a upisane su u registar ili drugu odgovarajuću evidenciju organizacija matične države te imaju pravnu osobnost.

Natječajna dokumentacija dostavlja se poštom ili neposrednom predajom dokumentacije na adrese veleposlanstava nadležnih za države na koje se odnosi Javni natječaj.

Adresa za Mađarsku:

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Mađarskoj,
Munkácsy Mihály u. 15, VI. okrug
1063 Budimpešta
telefon: +36 1 354 1315
e-adresa: vrhbp@mvep.hr
mrežna adresa: mvep.gov.hr/hu

Rok za podnošenje prijave počinje s danom objave Javnog natječaja na službenim mrežnim stranicama Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske (14. ožujka 2023.) odnosno nadležnih veleposlanstava Republike Hrvatske i traje 30 dana od dana objave, zaključno do 13. travnja 2023. godine.

Koncert Tamburaškog orkestra Općine Semeljci

U sklopu Dana hrvatskoga jezika u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu „Miroslav Krleža” u Pečuhu 9. ožujka koncert je imao Tamburaški orkestar Općine Semeljci. Taj orkestar možete zapratiti na njihovu YouTube kanalu, gdje redovito predstavljaju svoje nove skladbe i videospotove. Mene je orkestar oduševio spotom u kojem su obradili naslovne pjesme iz Igre prijestolja i Pirata s Kariba. Ni na pečuškom koncertu nisu razočarali. Orkestar uspješno vodi Vlado Čatić.

Foto: Facebook Generalni konzulat RH

Koncert Tamburaškog orkestra Općine Semeljci

Najniži je iznos financijske potpore po pojedinom programu/projektu 400 eura, a najviši iznos po pojedinom programu/projektu ne može biti veći od ukupnog iznosa koji je raspoređen organizacijama u pojedinoj državi. Jedan prijavitelj može podnijeti najviše dvije prijave na ovaj Javni natječaj.

Dodatne informacije mogu se dobiti isključivo elektroničkim putem, slanjem upita do isteka roka za podnošenje prijave na e-adresu Ureda: manjina-projekti@hrvatiizvanrh.hr.

Više informacija dostupno je na poveznici <https://hrvatiizvanrh.gov.hr/vijesti/objavljen-javni-natjecaj-za-prijavu-programa-projekata-organizacija-hrvatske-nacionalne-manjine-u-svrhu-ostvarenja-financijske-potpore-za-2023-godinu-6267/6267>

1. Javni natječaj
2. Javni natječaj
3. Obrazac opisa programa/projekta
4. Obrazac proračuna programa/projekta
5. Obrazac životopisa voditelja programa/projekta
6. Obrazac Izjave o partnerstvu